

22ste vergadering

Dinsdag 3 maart 1998

Aanvang 13.30 uur

Voorzitter: Korthals Altes

Tegenwoordig zijn 67 leden, te weten:

Baarda, Batenburg, De Beer, Van den Berg, Bierman, De Boer, Boorsma, Braks, Van den Broek-Laman Trip, Cohen, Dees, Van Dijk, Van Eekelen, Eversdijk, Gelderblom-Lankhout, Van Gennip, Ginjaar, Glasz, Van Graafeiland, Grol-Overling, De Haze Winkelman, Heijne Makkreel, Hendriks, Hessing, Hilarides, Hirsch Ballin, Hofstede, Holdijk, Jaarsma, De Jager, Jurgens, Ketting, Korthals Altes, J. van Leeuwen, L.M. van Leeuwen, Linthorst, Lodewijks, Loudon, Luijten, Luimstra-Albeda, Lycklama à Nijeholt, Meeter, Michiels van Kessenich-Hoogendam, Pit, Pitstra, Le Poole, Postma, Rensema, Rongen, Roscam Abbing-Bos, Schoondergang-Horikx, Schuurman, Schuyer, Steenkamp, Stoffelen, Talsma, Tuinstra, Varekamp, Ter Veld, Veling, Verbeek, Vrisekoop, Wiegel, De Wit, Wöltgens, Van de Zandschulp en Zwerver,

en de heren Kok, minister-president, minister van Algemene Zaken, Dijkstal, vice-minister-president, minister van Binnenlandse Zaken, Voorhoeve, minister van Defensie, mevrouw Borst-Eilers, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, mevrouw Netelenbos, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, en mevrouw Terpstra, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Van Heukelum, Werner en Heijmans, wegens bezigheden elders;

Stevens, wegens verblijf buitenlands;

Glastra van Loon, wegens ziekte.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst, die in de zaal ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan, dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

(Deze lijst is, met de lijst van besluiten, opgenomen aan het eind van deze editie.)

De **voorzitter**: Aangezien voor verschillende verdragen en voor algemene maatregelen van bestuur die zijn voorgehangen en gedrukt onder de nummers 25866 en 25867 de termijn is verstreken, stel ik vast, dat wat deze Kamer betreft aan uitdrukkelijke goedkeuring van deze verdragen respectievelijk AMvB's geen behoefte bestaat.

De **voorzitter**: Ik verzoek de leden te gaan staan.

Op vrijdag 27 februari is in haar geboorteplaats en woonplaats Amsterdam overleden ons medelid en tweede ondervoorzitter, Annemarie Grewel. Tot het laatst toe op haar posten: in deze Kamer en in de gemeenteraad van Amsterdam. Zij was al heel lang ongeneeslijk ziek. Zij wist het, wij wisten het. En zij wilde ook dat men het wist, want zij wilde

het taboe dat rust op het spreken over de ziekte waaraan zij leed, doorbreken. Zij wilde noch dapper noch zielig gevonden worden.

Beide aanduidingen waren in haar ogen vertekeningen. Beter is het om haarzelf aan het woord te laten. In Het Parool, op 15 april 1996, zei ze met de komende dood voor ogen: "Ik ben niet in paniek, verward of ten prooi aan wanhoop. Ik heb wel eventjes gedacht: hè, vervelend. Maar dat was het dan ook. Ik was er te laat bij. Het zat al in mijn lymfeklieren. Jammer, maar helaas. Kan ik wel gaan mokken, maar dan heb ik ook nog 's last van een slecht humeur." Laconiek werd zo'n observatie wel genoemd, maar eigenlijk geeft het begrip "courage" het ware karakter beter weer.

Doorbreken van taboes, zonder boodschap aan conventies en met een zekere ironie spreken over wat voor velen juist modieus is, typeerden Annemarie Grewel. Zij zette zich van harte in voor de emancipatie van de mens in velerlei facetten, als politica en als publiciste. Annemarie Grewel had gevoel voor goede publiciteit en pret. Zo was zij goed aanwezig in het programma Villa Felderhof en genoot ervan.

Ze verkreeg nationale bekendheid als voorzitter, onbewogen en onverbiddelijk voorzitter, van de vaak bewogen congressen van haar partij, de Partij van de Arbeid. Van het begin van de jaren tachtig af tot aan haar overlijden maakte zij deel uit van het congrespresidium. Wie herinnert zich niet haar ad rem antwoord op de vraag van een congreslid: "Mevrouw de voorzitter, mag ik nog een vraag stellen?" Dat was: "Ja zeker. Dat was 'm dan. Volgende vraag."

Het begin van haar carrière was aan de wetenschap gewijd. Na haar